

PROGRAM
„OD GROSIA DO ZŁOTÓWKI”
Sprawozdanie z ewaluacji
pilotażu projektu

Badanie ankietowe przeprowadzono na próbie nauczycieli i obserwatorów biorących udział w pilotażu odbywającym się na przełomie października i listopada 2007 roku w 21 szkołach podstawowych na terenie szesnastu województw.

PREZENTACJA OGÓLNYCH ZAŁOŻEŃ PROGRAMU

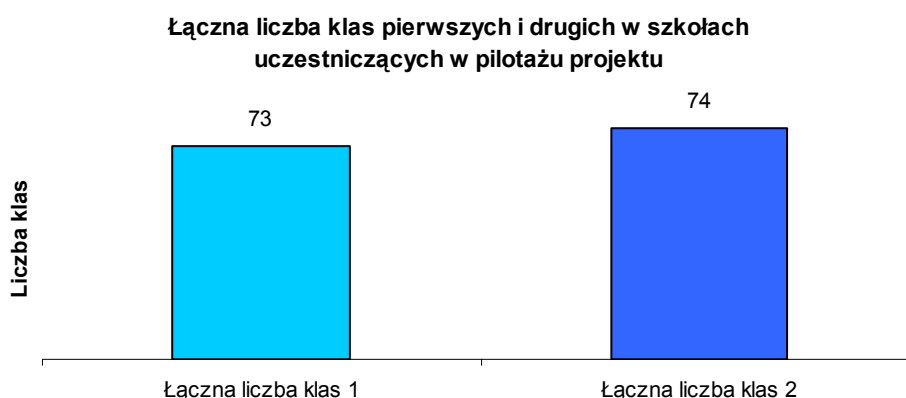
„Od grosika do złotówki” - pierwszy program edukacji z zakresu tematyki finansowej skierowany do uczniów kształcenia zintegrowanego został opracowany pod patronatem - działających od lat na rzecz edukacji ekonomicznej młodzieży w Polsce - Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości, Fundacji Bankowej im. Leopolda Kronenberga działającej przy Citi Handlowy oraz Narodowego banku Polskiego. Program obejmuje 20 godzin lekcyjnych, rozłożonych na pięć kolejnych dni szkolnych, podczas których uczniowie mają zdobyć niezbędne wiadomości, sprawności i umiejętności w posługiwaniu się pieniędzmi i ich przeliczaniu, oraz doskonalić dotychczasowe umiejętności z zakresu edukacji społeczno – przyrodniczej, polonistycznej, matematycznej, muzycznej i ruchowej oraz plastyczno– technicznej. Został skonstruowany tak, by sposób przekazywania podstaw wiedzy z zakresu gospodarowania finansami oraz kształtowania umiejętności, nawyków i postaw uczniów był dostosowany do naturalnej w tym wieku aktywności uczniów, a zatem jego realizacja oparta jest nie tylko o przekaz słowny, ale także o zastosowanie metod i technik integracyjnych opartych na: zabawach, grach dydaktycznych, samodzielnym dochodzeniu do wiedzy, doświadczeniu i działaniu, spontanicznej, swobodnej aktywności dziecka, twórczym rozwiązywaniu problemów.

Aby wyeliminować ewentualne błędy i niedoskonałości i umożliwić wprowadzenie projektu do szkół w całym kraju, twórcy i współorganizatorzy „Od grosika do złotówki” przeprowadzili pilotaż programu.

Podstawę raportu stanowią sprawozdania przesłane przez nauczycieli prowadzących zajęcia i ewaluatorów obserwujących ich przebieg w syklach biorących udział w projekcie.

Pilotaż został przeprowadzony w ostatnim tygodniu października lub pierwszym tygodniu listopada 2007 r. w 21 wybranych szkołach znajdujących się na terenie wszystkich województw. Wzięli w nim udział uczniowie trzech klas drugich oraz osiemnastu klas trzecich (spośród 74 klas drugich i 73 klas trzecich funkcjonujących w szkołach uczestniczących w pilotażu – zob. wykres nr 1), ich nauczyciele i rodzice. Ogólna liczba uczniów w klasach realizujących pilotaż wynosiła 603.

Wykres nr 1

FORMY EKSPONOWANIA INFORMACJI O PROGRAMIE

Wprowadzeniu projektu „Od grosika do złotówki” do programu edukacji uczniów klas drugich i trzecich towarzyszyły różne formy rozpowszechniania informacji na jego temat. Szkoły realizujące projekt umieszczały odpowiednie plakaty z logiem programu w miejscach widocznych dla uczniów i rodziców, zamieszczały notatki na jego temat w gazetkach ściennych, zamieszczały informacje o programie w mediach szkolnych i lokalnych lub na swoich stronach internetowych, organizowały wystawy prac uczniowskich na terenie szkoły.

Poniższy wykres obrazuje, w jaki sposób szkoły biorące udział w pilotażu przekazywały informacje o realizowanym projekcie "Od grosika do złotówki".

Wykres nr 2

Na wykresie litery A-E oznaczają, w ilu spośród 21 szkół zastosowano wymienione poniżej sposoby eksponowania informacji o realizowanym projekcie. Do eksponowania informacji o realizowanym projekcie wykorzystywano następujące sposoby wizualizacji: :

- A. umieszczenie plakatu, baneru z logiem programu miejscu widocznych dla uczniów i rodziców
- B. opracowywanie notatek do gazetki ściennej
- C. zorganizowanie wystawy rysunków uczniów w klasopracowni
- D. zorganizowanie wystawy plakatów uczniów na korytarzu szkoły
- E. zamieszczenie informacji na stronie www szkoły

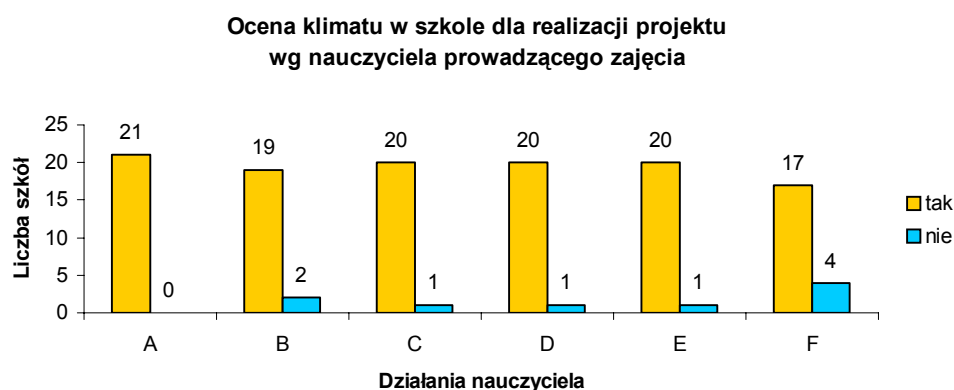
Ponadto szkoły zamieszczały informacje o realizacji projektu w innych mediach, takich jak:

- gazetka szkolna
- tablica ogłoszeń w pokoju nauczycielskim
- publikacja w regionalnym czasopiśmie oświatowym NTO
- notatka w gazecie „Życie Podkarpackie”
- strona www Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach
- telewizji osiedlowej WTK – wywiad z dyrektorem, rodzicami, uczniami, nauczycielem i obserwatorem
- pismo z informacją dla Urzędu Miasta Przemyśl
- folder informacyjny o szkole
- informator osiedlowy oraz w „Radio Merkury” i na stronie www oświatowej w wydarzeniach

KLIMAT DLA REALIZACJI PROJEKTU

Wspomniane wyżej szeroko zakrojone działania informacyjne stanowiły tylko jeden z przejawów dobrego klimatu tworzonego w szkołach dla realizacji projektu „Od grosika do złotówki”. Bardzo przychylni jego wprowadzeniu okazali się wszyscy dyrektorzy wytypowanych szkół, co przełożyło się na wyczerpujące poinformowanie uczniów i pracujących z nimi nauczycieli o założeniach i celach projektu, zaprezentowanie materiałów wykorzystywanych w programie na radach pedagogicznych, wyposażenie nauczycieli w sprzęt konieczny do realizacji zadań określonych przez projekt i w końcu na realizację przez nauczycieli wszystkich pięciu modułów programu (zob. wykres nr 3)

Wykres nr 3

- A. Dyrekcja jest bardzo przychylna realizacji projektu
- B. Nauczyciel nie ma problemów sprzętowych przy wykonywaniu nagrań z CD
- C. Uczniowie są poinformowani o celu projektu
- D. Nauczyciele w szkole są poinformowani o założeniach i celach projektu
- E. Nauczyciel realizował wszystkie moduły projektu (pięć dni)
- F. Materiały do projektu były zaprezentowane radzie pedagogicznej szkoły

Pełna realizacja założeń projektu wymagała włączenie do prac prowadzonych w jego ramach także rodziców dzieci w nim uczestniczących. W związku z tym, rodzice zostali poinformowani przez dzieci o realizacji projektu, w niemal wszystkich szkołach zorganizowano spotkania z rodzicami przed realizacją pilotażu programu i po jego zakończeniu, a także zorganizowano specjalne spotkanie „Grosikowe wędrówki” podsumowujące projekt z udziałem uczniów, nauczycieli, rodziców, wolontariuszy oraz przedstawicieli środowisk lokalnych (zob. wykres nr 4).

Wykres nr 4

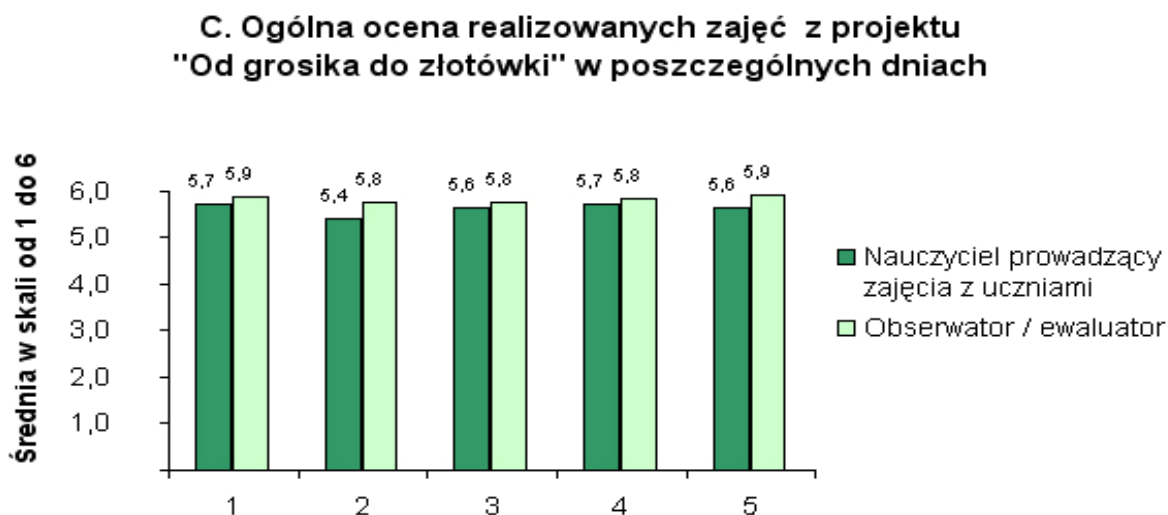
- A. Rodzice uczniów są poinformowani o realizacji projektu przez ich dzieci

- B. Zostało zorganizowane spotkanie z rodzicami przed realizacją pilotażu projektu.
- C. Zostało zorganizowane spotkanie z rodzicami po realizacji pilotażu projektu.
- D. „Grosikowe wędrówki” jako podsumowanie projektu we współpracy z rodzicami.
- E. „Grosikowe wędrówki” jako podsumowanie projektu we współpracy z wolontariuszami.
- F. „Grosikowe wędrówki” jako prezentacja w środowisku lokalnym działań szkoły

OGÓLNA OCENA ZAJĘĆ REALIZOWANYCH W RAMACH PROJEKTU „OD GROSIKA DO ŻŁOTÓWKI”

Zarówno nauczyciele, jak i ewaluatorzy/ obserwatorzy bardzo wysoko ocenili wszystkie moduły realizowane w ramach projektu, wystawiając zajęciom odbywającym się w każdym dniu projektu średnie oceny między 5,4 a 5,9 (w skali 1-6). Stosunkowo najwyższe noty zostały przyznane planecie „Grosik” czyli zajęciom realizowanym w pierwszym dniu programu, a oceny stosunkowo najniższe (zwłaszcza od nauczycieli prowadzących lekcje) otrzymały zajęcia z drugiego dnia projektu czyli planeta „Portfelik”. Szczegółowe dane o wszystkich planetach prezentuje wykres nr 5.

Wykres nr 5

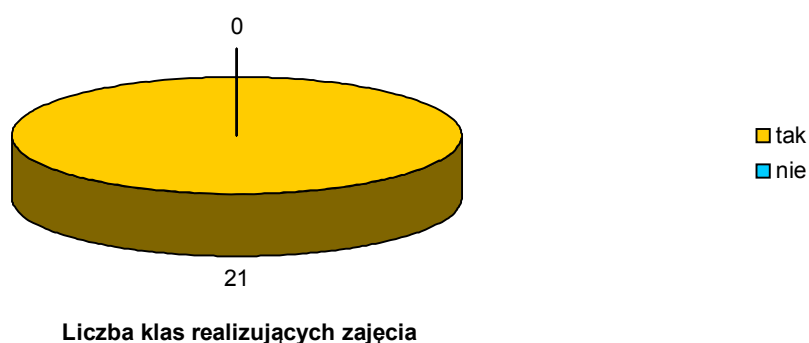
1. Dzień-1 GROSİK
2. Dzień-2 PORTFELİK
3. Dzień-3 SKARBONKA
4. Dzień-4 ZABAWKA
5. Dzień-5 ŻŁOTÓWKA

Zaprezentowane wyżej oceny mają szczególną wymowę i dobre uzasadnienie, gdyż w większości przypadków nauczyciele, którzy je formułowali zrealizowali wszystkie lub zdecydowaną większość zajęć przewidzianych w każdym z kolejnych dni projektu.

We wszystkich klasach biorących udział w programie zrealizowane zostały wszystkie ćwiczenia proponowane na pierwszy dzień zajęć, w paru klasach nie zrealizowano wszystkich ćwiczeń przewidzianych w programie co nauczyciele argumentowali zbyt dużą liczbą propozycji lub brakiem czasu (zob. wykresy nr 6 – nr 10).

Wykres nr 6

**Zrealizowano wszystkie proponowane ćwiczenia
Dzień-1 GROSIK**

Wykres nr 7

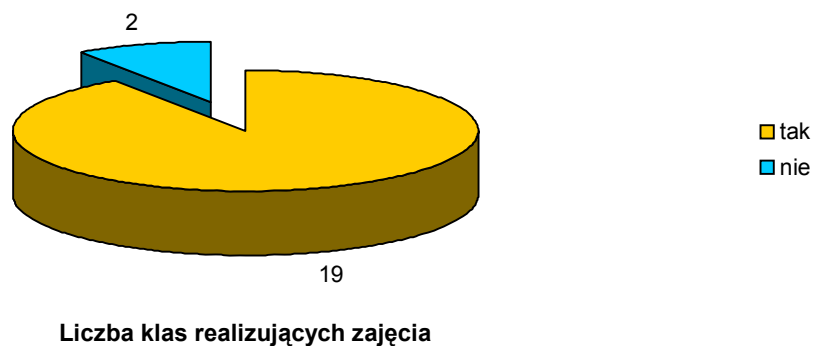
**Zrealizowano wszystkie proponowane ćwiczenia
Dzień-2 PORTFELIK**

Informacja dotycząca częściowej realizacji : nie zrealizowano wszystkich propozycji w jednej klasie drugiej i w dwóch klasach trzecich z powodu braku czasu na realizację wszystkich proponowanych ćwiczeń.

Wykres nr 8

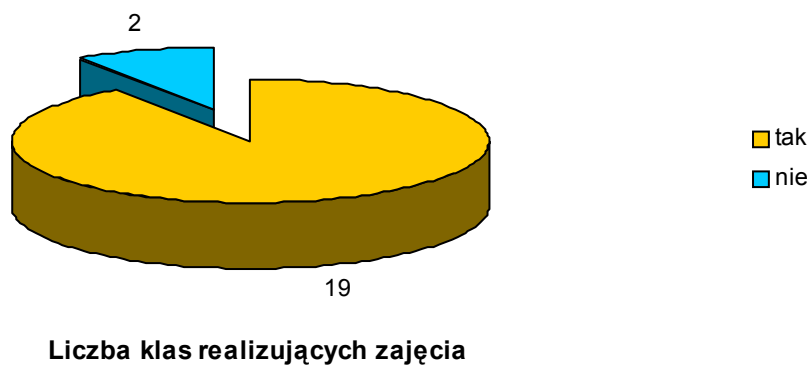
Zrealizowano wszystkie proponowane ćwiczenia
Dzień-3 SKARBONKA

Informacja dotycząca częściowej realizacji: nie zrealizowano w dwóch klasach trzecich z powodu zbyt dużej ilości propozycji

Wykres nr 9

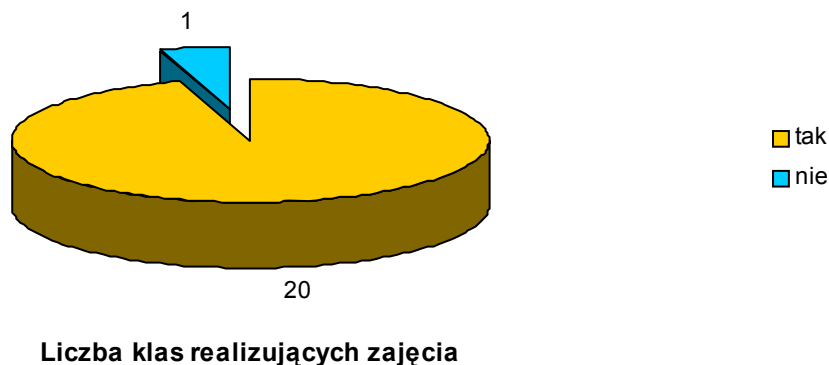
Zrealizowano wszystkie proponowane ćwiczenia
Dzień-4 ZABAWKA

Informacja dotycząca częściowej realizacji: nie zrealizowano w klasie drugiej i trzeciej z powodu braku czasu na realizację dużej ilości propozycji

Wykres nr 10

Zrealizowano wszystkie proponowane ćwiczenia Dzień-5 ŻŁOTÓWKA

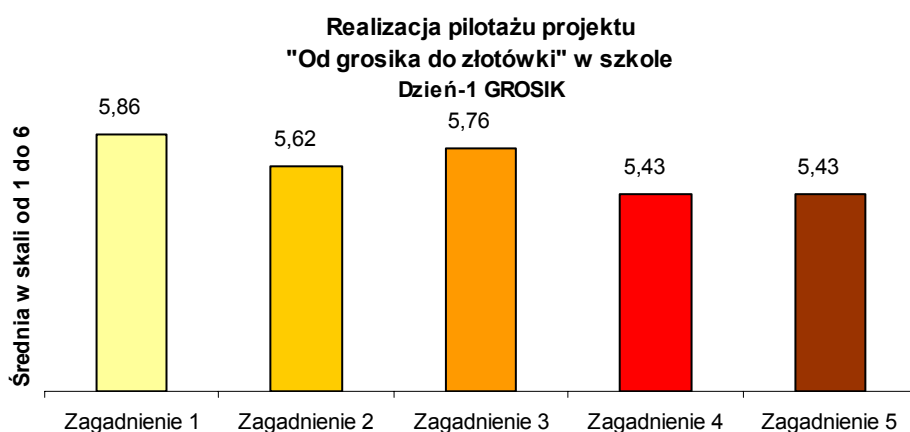
Informacja dotycząca częściowej realizacji: nie zrealizowano w klasie drugiej z powodu zbyt dużej ilości propozycji.

OCENA NIEKTÓRYCH WYMIARÓW REALIZACJI PROGRAMU „OD GROSIIKA DO ŻŁOTÓWKI” W KOLEJNYCH DNIACH PODRÓŻY

Poza ogólną oceną ćwiczeń zaproponowanych w ramach kolejnych dni podróży, nauczyciele i ewaluatorzy ocenili także kilka czynników wpływających na przebieg zajęć takich, jak: zaangażowanie uczniów i rodziców w wykonywanie przeznaczonych dla nich zadań, a także wykorzystanie podczas zajęć materiałów dydaktycznych, ścieżki dźwiękowej oraz piosenki.

W pierwszym dniu projektu wszystkie wymienione czynniki zasłużyły według nauczycieli na bardzo wysokie oceny (między 5,43 punktu a 5,86 punktu w sześciostopniowej skali), przy czym najwyższe noty uzyskały: zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań oraz stopień wykorzystania materiałów dydaktycznych.

Wykres nr 11

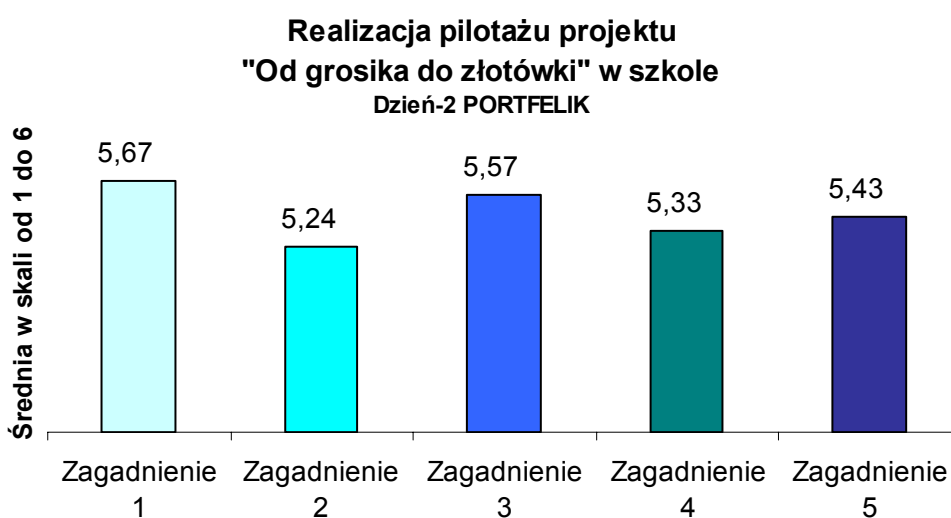

Wykres obrazuje średnią ocen (skala 1-6) udzielonych odpowiedzi na poniższe zagadnienia przez nauczycieli prowadzących zajęcia z uczniami i obserwatorów.

1. Zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań
2. Zaangażowanie rodziców uczniów w wykonywanie zadań domowych
3. Wykorzystanie materiałów dydaktycznych podczas zajęć
4. Wykorzystanie ścieżki dźwiękowej podczas zajęć
5. Wykorzystywanie piosenki podczas zajęć

W drugim dniu podróży nauczyciele ponownie najwyżej ocenili zaangażowanie uczniów w wykonywanie zadań, oceniając je średnio na ocenę 5,67 punktu (w sześciostopniowej skali) oraz stopień wykorzystania materiałów dydaktycznych (oceniony średnio na 5,57 punktu). Najniższa nota została tym razem przyznana rodzicom. Ich zaangażowanie w wykonywanie zadań domowych uczniów nauczyciele ocenili średnio na 5,24 punktu (zob. wykres nr 12).

Wykres nr 12

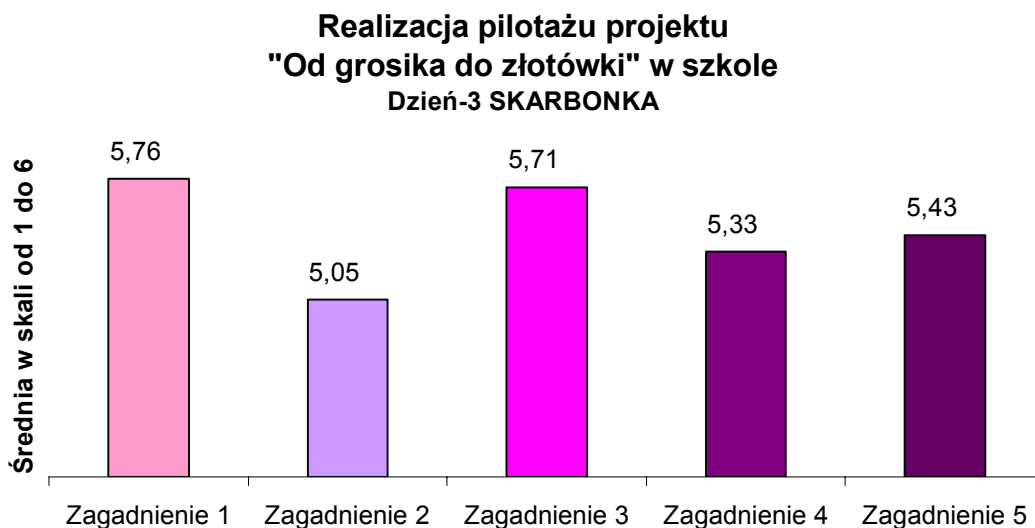

1. Zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań
2. Zaangażowanie rodziców uczniów w wykonywanie zadań domowych
3. Wykorzystanie materiałów dydaktycznych podczas zajęć
4. Wykorzystanie ścieżki dźwiękowej podczas zajęć
5. Wykorzystywanie piosenki podczas zajęć

Trzeci dzień podróży nie przyniósł znaczącej zmiany ocen. Po raz kolejny najwyższe noty nauczycieli otrzymali uczniowie za swoje zaangażowanie w pracę podczas zajęć oraz materiały edukacyjne.

Młodzi „podróżnicy” otrzymali średnią ocenę równą 5,76 punktu, natomiast pomoce edukacyjne średnią ocenę równą 5,71 punktu. Po raz drugi najniżej ocenione zostało zaangażowanie rodziców osiągając średnią notę w wysokości 5,05 punktu (zob. wykres nr13).

Wykres nr 13

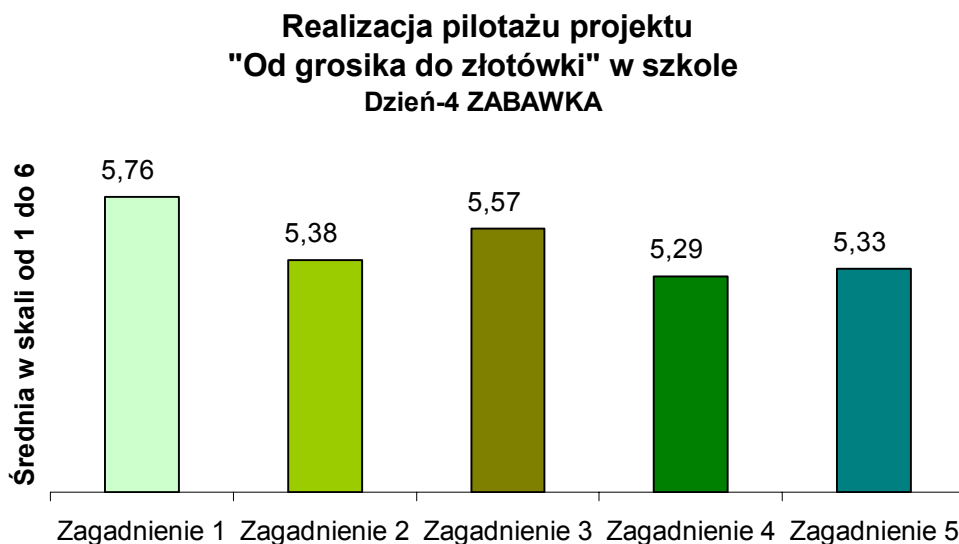

1. Zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań
2. Zaangażowanie rodziców uczniów w wykonywanie zadań domowych
3. Wykorzystanie materiałów dydaktycznych podczas zajęć
4. Wykorzystanie ścieżki dźwiękowej podczas zajęć
5. Wykorzystywanie piosenki podczas zajęć

Podobnie jak miało to miejsce w poprzednich dniach podróży po galaktyce finanse, także na planecie Zabawka największe uznanie nauczycieli i, co za tym idzie najwyższą ich ocenę zdobyli uczniowie, którzy po raz kolejny wykazali się dużym zaangażowaniem w wykonywanie zadań opracowanych w ramach projektu. Nauczyciele ocenili ich zaangażowanie średnio na 5,76 punktu. Tradycyjnie już na drugiej pozycji znalazły się materiały edukacyjne, których wykorzystanie w czwartym dniu podróży zostało ocenione

średnio na 5,57 punktów. Wyraźnie, w porównaniu z poprzednim dniem wzrosła za to ocena za zaangażowanie rodziców w pomoc uczniom przy wykonywaniu prac domowych. Aktywność rodziców we wspomnianej sprawie otrzymała tym razem średnią ocenę równą 5,38 punktu.

Wykres nr 14

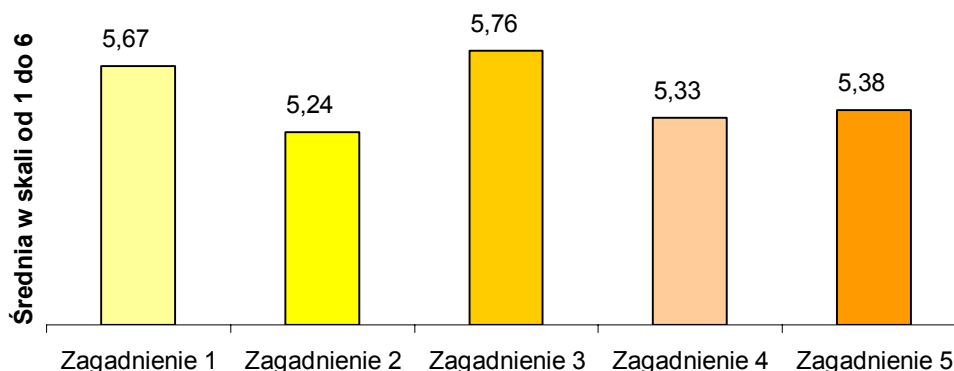

1. Zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań
2. Zaangażowanie rodziców uczniów w wykonywanie zadań domowych
3. Wykorzystanie materiałów dydaktycznych podczas zajęć
4. Wykorzystanie ścieżki dźwiękowej podczas zajęć
5. Wykorzystywanie piosenki podczas zajęć

Oceny przyznane przez nauczycieli w ostatnim dniu projektu, na planecie Złotówka, potwierdziły tylko wcześniejsze tendencje. Podobnie jak miało to miejsce w przypadku wszystkich pozostałych podróży, także i tu najwyżej oceniono stopień wykorzystania materiałów edukacyjnych przyznając za niego średnio 5,76 punktu oraz zaangażowanie uczniów uczestniczących w programie, przyznając za nie średnio 5,67 punktu. Po raz kolejny stosunkowo najniżej ocenione zostało zaangażowanie rodziców uczniów w wykonywanie zadań domowych (średnio 5,24 punktu) – (zob. wykres nr 15).

Wykres nr 15

Realizacja pilotażu projektu "Od grosika do złotówki" w szkole Dzień-5 ZŁOTÓWKA

1. Zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań
2. Zaangażowanie rodziców uczniów w wykonywanie zadań domowych
3. Wykorzystanie materiałów dydaktycznych podczas zajęć
4. Wykorzystanie ścieżki dźwiękowej podczas zajęć
5. Wykorzystywanie piosenki podczas zajęć

Podsumowując – we wszystkich pięciu dniach projektu wszystkie wymienione czynniki zostały przez nauczycieli ocenione bardzo wysoko uzyskując powyżej 5 punktów w sześciostopniowej skali, przy czym najwyższe noty otrzymywały zawsze: zaangażowanie uczniów podczas wykonywania zadań oraz stopień wykorzystania materiałów dydaktycznych. Najniższa ocena przyznawana była zaangażowaniu rodziców w wykonywanie z uczniami zadań domowych.

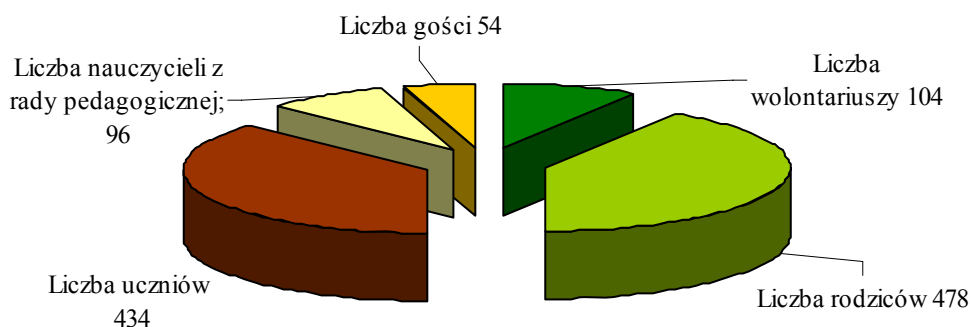
SPOTKANIE PODSUMOWUJĄCE „GROSIKOWE WĘDRÓWKI” W OCENIE NAUCZYCIELI I EWALUATORÓW

Po zakończeniu pięciodniowego cyklu zajęć organizatorzy programu przygotowali spotkanie „Grosikowe wędrówki” podsumowujące cały projekt, w którym uczestniczyli uczniowie, ich rodzice, nauczyciele i obserwatorzy/ewaluatorzy oraz przedstawiciele lokalnych władz oświatowych i wolontariusze prowadzący warsztaty i konkursy.

W spotkaniach podsumowujących wzięło udział ogółem ponad 430 uczniów i jeszcze większa grupa rodziców ok. 480, blisko 100 nauczycieli i ponad 50 gości reprezentujących władze oświatowe oraz różne lokalne instytucje, a także ponad 100 wolontariuszy, co szczegółowo prezentuje wykres nr 16. Należy dodać, że spotkania te odbywały się 17 listopada 2007 r. w sobotę głównie w godzinach przedpołudniowych.

Wykres nr 16

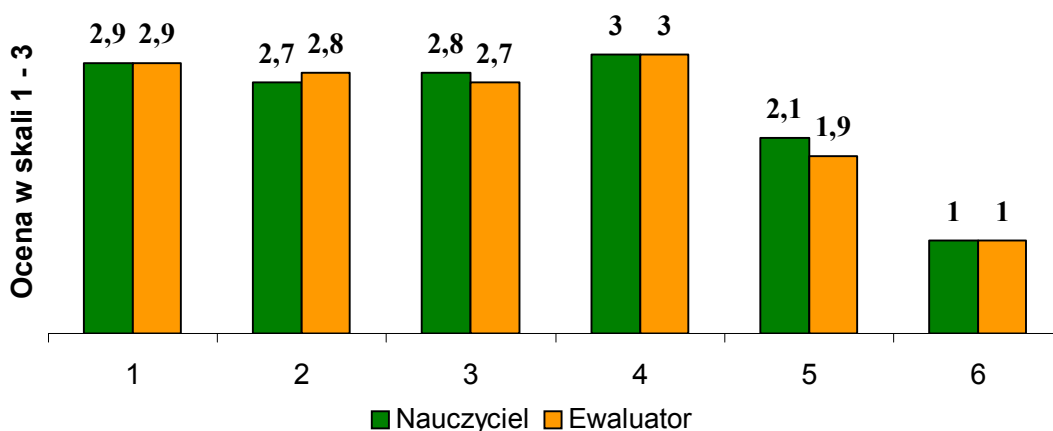
Uczestnicy spotkania "Grosikowe wędrówki"

Osobami najbardziej zaangażowanymi w działania podejmowane podczas spotkania „Grosikowe wędrówki” w ocenie nauczycieli i ewaluatorów byli uczniowie biorący udział w projekcie. Otrzymali oni za swoją aktywność maksymalną notę (3 punkty w skali 1-3). Nieznacznie niżej ocenione zostało zaangażowanie liderów wolontariuszy, którzy otrzymali średnio 2,9 punktu, a dalej zaangażowanie pozostałych wolontariuszy i rodziców, uzyskujących między 2,7 a 2,8 punktu. Najniższym zaangażowaniem podczas spotkań wykazali się przedstawiciele władz oświatowych. Ich aktywność została oceniona zarówno przez nauczycieli jak i przez obserwatorów średni zaledwie na jeden punkt (zob. wykres nr17)

Wykres nr 17

"Grosikowe wędrówki" w ocenie nauczyciela i ewaluatora

1. Zaangażowanie lidera wolontariuszy
2. Zaangażowanie wolontariuszy w organizację spotkania
3. Zaangażowanie rodziców

4. Zaangażowanie uczniów-uczestników projektu
5. Zaangażowanie rady pedagogicznej
6. Zaangażowanie władz oświatowych

SUGESTIE I SPOSTRZEŻENIA PODAWANE PRZEZ NAUCZYCIELI I OBSERWATORÓW ZAJĘĆ.

Po przeprowadzeniu pełnego cyklu zajęć przygotowanych w ramach projektu „Od grosika do złotówki” nauczyciele i ewaluatorzy sporządzili listę spostrzeżeń i sugestii, które mogłyby posłużyć udoskonaleniu niektórych elementów projektu. Znalazły się wśród nich następujące uwagi:

- a. Projekt bardzo ciekawy, nowatorski, przemyślany, wiele bogatych treści i pomysłów realizacji.
- b. Projekt interesujący, bogactwo materiałów i pomocy.
- c. Dzieci otrzymały dużo materiałów pierwszego dnia.
- d. Skarbonka – jej składanie i klejenie jest bardzo trudnym ćwiczeniem wymagającym skupienia przez dłuższy czas i dokładności, co sprawia trudność a niewielu uczniów wykonuje takie zadania na poziomie bardzo dobrym..
- e. Zdecydowanie większe efekty, zdaniem respondentów dałoby kontynuowanie programu w oparciu o kolejne pakiety dydaktyczne w następnych semestrach edukacji w kształceniu zintegrowanym.
- f. Rozwiązywanie zadań z treścią, które były złożone i dość skomplikowane wymagało wsparcia nauczyciela.
- g. Prowadzenie spotkania przez wolontariusza powoduje, iż nabiera ono wyjątkowego charakteru, staje się atrakcyjniejsze dla dzieci, niecodzienne.
- h. Rodzice mieli możliwość obserwacji umiejętności prezentowanych przez dzieci.
- i. Rodzice bardzo wysoko ocenili wspólny pobyt w szkole. Zostali miło zaskoczeni wiedzą i umiejętnościami swoich dzieci.
- j. Ze względu na zainteresowanie ze strony rodziców, jest to okazja do działań promocyjnych szkoły.
- k. Projekt może stać się poprzez swoją atrakcyjność dodatkową ofertą szkoły, wyróżniającą ją w środowisku .

Opracowała:
dr Agnieszka Kretek-Kamińska